

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike. // Inerati do 80 petih vrs in Din 2, do 100 vrs in Din 2,50, do 300 vrs in Din 3, večji inerati petih vrs Din 4.-, Popust po dogovoru, inerati davat posebej // "Slovenski Narod" velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.-, za inozemstvo Din 25.- // Rokopisi se ne vračajo

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knaflova ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grapški trg št. 7 // NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 // CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 // JESENICE: Ob kolodvoru 101 // SLOVENSKE GRADCE, Slomikov trg 5 // Pošta hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Pred ruskimi predlogi:

Jutri se sestane ruski parlament

V Parizu pričakujejo pomembne izjave Stalina ali Molotova o mednarodnem položaju in o stališču Rusije — Po londonskih vesteh namerava Molotov svetovati Hitlerju mirovna pogajanja

Pariz, 30. okt. a. Jutri se v Moskvi se-
stane ruski parlament ali »vrhovni svet
sovetov«. Pričakujejo, da bosta ob tej pri-
liki Stalin ali Molotov podala poročilo o
mednarodnem političnem položaju in o
stališču Rusije.

V francoskih političnih krogih z zani-
manjem pričakujejo tega govora in mi-
slijo, da bo pomemben važen obrat v sedanjem
mednarodnem položaju. Mislijo, da bo go-
vor bolj v širšem smislu izrazil rusko že-
ljo po miru. Ni verjetno, da bi Rusija
predlagala mirovno konferenco, ker težko
podvzame tako iniciativo, ne da bi za to
imela pristanek tudi od Anglije in Fran-
cije. Zdi se pa, da ruski odgovorni politiki
zastopajo mnenje, da bi bilo sedaj, ko so
vojaške operacije na rmtvi točki, bolje da
te sploh prenehajo, preden začne nemška
vojska s pravo vojno. Rusko mnenje je,
naj se države od sedanjih speče vojne vrne-
jo zopet v oboroženi mir. Ruski politiki
izražajo tudi mnenje, da je Nemčiji sedaj
itak zaprta pot ne samo na zapadu, tem-

več po rucki ekspanziji tudi na vzhodu,
tako da je neupravičena zahteva za po-
sebne garancije za mir. Ni izključeno, da
bo Rusija predlagala tudi ureditev češke-
ga in poljskega vprašanja v kompromisni
obliki.

V francoskih političnih krogih mis-
lijo, da bo jutrišnji govor pred vrhovnim svet-
om sovetov sestavljen tako, da bo dal
moralno pomoč Nemčiji v silnem smislu,
kakor nedavno nota angleški vladi, ki je
izjavila, da Rusija ne prizna angleške li-
ste vojnega tlhopskega blaga. Verjetno
je, da Rusija sama od takega diplomat-
skega manevra ne pričakuje posebnih re-
zultatov. Pač pa pričakuje najbrže nem-
ški politični krogi, da bo ruska intervencija
vplivala na Anglijo in Francijo.

London, 30. okt. mp. Diplomatski so-
trodnik lista »Observer« poroča iz Mo-
skve, da je v kratkem pričakovati demar-
šo Molotova v Berlinu. Demarša bo imela
obliko splošne deklaracije, v kateri bo mo-

skovska vlada zastopala stališče, da je še
čaka dosego miru in da svetuje Hitler-
ju, naj skuša doseči mirovna pogajanja.

Ruska sodba o Roose- veltovi politiki

Moskva, 30. okt. e. Sovjetski tisk ostro
kritizira sklep ameriškega senata glede
ukinitve embarga za izvoz vojnega mate-
riala. Sovjetski tisk obtožuje težko vojno
industrijo, da zlorablja demokratske sim-
patije ameriškega naroda za zapadne de-
mokratije in si prizadeva Ameriko priteg-
niti v vojno. Tako piše »Pravda«: Pristaši
vojne drže zdaj svojo pest nad glavo se-
nata. Glasovanje v senatu jasno kaže, kaj
se razume pod nevtralnostjo. Sklep ameri-
škega senata stvarno pomeni, da bodo Ze-
dinjene države podpirale Francijo in An-
glijo v vojni proti Nemčiji, toda ameriški
državljanji bodo kmalu videli, da jih želi
peščica ljudi pogati v vojno.

Rusija bo spoštovala rumunske meje

Bukarešta, 30. okt. AA. (Havas) Vsi ru-
munske časopisi so prinesli včeraj na pr-
vih straneh brzojavke agencije Tass in
Reuter v zvezi z netočno vestjo, ki so jo
sporočili iz Kodanija in ki pravi, da so so-
vjetske čete vkorakale v Besarabijo. Vsak
list posebej objavlja pomemben kome-
ntar, v katerem poudarja resnost in objek-
tivnost agencije Reuter, ki je senzacional-
ne vesti ni objavila, čeprav jo je prejela.
Časopisi poudarjajo tudi pomen poročila
sovjetske poluradne agencije, ki je ne sa-
mo izrazila zaupanje nad to neresnično
vestjo, pač pa tudi zgražanje čimnege
izjavanja, ki ima namen kaliti odnošaje
med Rusijo in Rumunijo. V Bukarešti to
stališče Agencije Tass tolmačijo kot izraz
trdne volje sovjetske vlade, da bo zdaj
kakor tudi v bodoče spoštovala obmejne
pravice rumunskega naroda.

Italija čuva svoje interese

Fašistične svečanosti brez političnih izjav
kljub Mussolinijevi prisotnosti

Rim, 30. okt. Havas: Splošno so mislili,
da bo Mussolini povodom fašističnih sve-
čanosti izkoristil priliko in imel večji go-
vor o zunanji politiki. Duce je namreč
včeraj in v soboto prisostvoval raznim na-
rodnim manifestacijam in ob tej priliki
je tudi množico, ki mu je prirejala mani-
festacije, nagovoril, vendar njegov govor
ni vseboval ničesar političnega.

Kakor znano, je Mussolini nedavno izja-
vil, da se bo šele takrat pojavil na bal-
konu palače Venezia, če bodo take raz-
mere, da bo moral italijanskemu narodu
reči kaj posebnega, sicer pa velja isto tudi
za bodočnost, kar je rekel v svojem zad-
njem govoru, ko je dejal: Kakor v težkih
in krvavih trenutkih za časa revolucije,
tako tudi zdaj fašizem hodi premočrno,
to je, da gradi in hodi pod vsemi okoliš-
tami z narodom.

Te Mussolinijeve besede še vedno tol-
mačijo tako, da želi Italija predvsem ču-
vati svoje interese in sicer na ta način,
da posveti svoje sile socialnemu in go-
spodarskemu izboljšanju italijanskega na-
roda.

Rim, 30. okt. AA. (Stefani) Mussolini
je prisel v Pomezio, kjer ga je velika
množica ljudstva toplo pozdravila. Novo
naselbino Pomezio je blagoslovil msr.
Grassi, ki je izrazil priznanje prizadeva-
njem fašistične vlade za zboljšanje živ-
ljenjskih pogojev italijanskega kmeta. Pri
tej priliki je imel Mussolini govor, v ka-
terem je med drugim rekel:

10 let smo se borili proti starim rimskim
pontifskim močvirjem. V tem boju proti
okuženim močvirjem smo uporabili legije
delavcev, legije inženirjev in tehnikov, ki
so neustrašljivo in vdano opravljali svojo
dolžnost. In to dolžnost, glejte, so tudi iz-
vršili, s čimer so na siljen način poka-
zali razliko med fašistično vlado in vla-
dami, ki so bile pred fašizmom v Italiji.
Tovariši kmetje, začnite takoj z razumnim
in vztrajnim delom. Kattli to je lastnost
italijanskega plemena. Začnite z delom
v svojem in v interesu italijanskega na-
roda. Prizadevajte si, da boste še bolj
oplodili to zemljo, ki čaka na vas. Ta zem-

lja bo pripadala vam in vašim otrokom.
Kakšna bo, to je odvisno od vas samih.
Mussolinijeve besede so navzočni spre-
jeli z dolgotrajnim prisrčnim vzklizanjem.
Duce je zatem predsedniku občine poklo-
nil 25.000 lir za pomoč družinam, ki imajo
veliko število otrok.

Angleško priznanje Mussoliniju

London, 30. oktobra AA. (Reuter): Da-
našnji jutrišnji »Daily Telegraph« objavlja
članek Viktorja Lordona Lenoxa o po-
litiki Italije. P. sec najpohvalneje govori o
državniški vlogi Mussolinija, ki je kakor
pravi neka ugledna angleška osebnost,
najprej storil storil vse, kar je mogel, da
bi preprečil vojno in ki tudi zdaj dela vse,
kar je treba proti razvijanju vojne, pred-
vsem, da bi se prenehalo na območje Sre-
dozemnega morja. S tem svojim držav-
niškim delom je italijanski ministri
predsednik znatno okreplil svoj položaj ter
povečal svoj ugled tako kot voditelj fa-
šistične Italije, kakor tudi eden najpomemb-
nejših činiteljev v današnjem mednarod-
nem položaju. Njegovo stališče v sedanji
vojni je ponovni dokaz neodvisnega preso-
janja, kar je duce že tolikokrat v teku
preteklih let z dejanjem pokazal.

Članek dalje izraža upanje, da bo tak-
šno zadržanje Mussolinija znatno pripo-
moglo k ureditvi odnošajev na Sredozem-
skem morju. Pisec članka pravi, da sta
Velika Britanija in Francija stopili v voj-
no, da bi preprečili napad, izvršen na Polj-
sko ter da ne želita, da bi se vojna razšir-
ila tudi na druge predele evropske ce-
line. Končno pisec poudarja, da so po sve-
tovni vojni novo ureditev Evrope nareko-
vale samo glavne zmagovalne države. Teda-
nji nevtralnici, ki niso bili dovolj oborože-
ni, niso vzdignili svojega glasu. Po kon-
čani sedanjí vojni pa bodo nevtralnici po-
mencju tega pisca imeli zelo važno vlogo
glede ureditve novih odnošajev.

Nevtralnostni zakon pred ameriškim parlamentom

Značilne izjave ameriškega parlamentarca

Pariz, 30. oktobra e. Pariški radio javlja:
Ameriška poslanska zbornica bo danes od-
ločala o novem zakonu o nevtralnosti, ki je
bil že izglasovan v senatu. Parlament bo s
tem zavzel svoje stališče, da bo izvolil 6
delegatov za mešano komisijo, ki bo po
ameriški ustavi rešila spor med obema do-
moma v primeru, če bi bilo zakonsko be-
sedilo različno. Pričakujejo, da bo parla-
ment zelo hitro izvršil svoj nalog, in sma-
trajo, da se bo v 48 urah že vedelo ali je
bil sprejet Pittmanov zakonski predlog kot
podlaga za razpravo, kar se pričakuje z ve-
liko verjetnostjo.

Washington, 30. oktobra AA. (Havas)
Demokratski zastopnik iz Teksasa in član
odborna predstavniškega doma za zunanje
zadeve Luther Johnson misli, da bo ukini-
tev prepovedi izvoza orožja in vojnega ma-
teriala imela za posledico povišanje davkov
na dohodek od izdelovanja orožja. Johnson
je v svojem govoru pripomnil:

Zelim opozoriti one, ki se boje, da bi
ukinitve prepovedi izvoza orožja dovedla
do ogromnih koristi izdelovalcev orožja, da

bom podpiral pobiranje tako težkih dav-
kov na dohodek tovarnarjev orožja in da
bo to vsakakor preprečilo pretirane koristi
v vsej industriji. V primeru, da sedanji za-
kon o nevtralnosti, ki ni nepristranski, ne
bo spremenjen, je gotovo, da bodo Zedi-
njene države v najkrajšem času stopile v
vojno.

Nove aretacije v Rumuniji

Bukarešta, 30. okt. e. Kakor javlja »Uni-
ted Press«, je bilo včeraj v Ploestiju are-
tiranih 120 oseb. Kakor zatrjujejo, so te
aretacije v zvezi proti nameravanemu
atentatu na notranjega ministra generala
Malinesca. Generalu očitajo v nekaterih
krogih njegovo strogo intervencijo proti
članom Zelezne garde, ker je bil bo umo-
ru ministrskega predsednika Calinesca
minister notranjih del. Zanimivo je tudi
dejstvo, da so atentat na pokojnega Cal-
inesca izvršili večinoma ljudje iz okolice
Ploestija.

Rusija ne bo kršila finske nevtralnosti

Zadovoljstvo zaradi Stalinove izjave, da ni
ogrožena nevtralnost Finske — Ponovna od-
goditev odhoda finske delegacije v Moskvo

Helsinki, 30. okt. e. Inozemska centrala
finskega ministrskega sveta javlja, da je
včeraj popoldne razmotrivala gradivo za
nadajlnja pogajanja Finske z Rusijo. Vod-
je parlamenta in parlamentarnih skupin
so se seznanili z ruskimi predlogi in do-
sedanjimi uspehi pogajanj. Ker je, kakor
kaže, minila prva faza razburjenja, se pri-
čenja v družbi kakor v tisku mirnejša
presoja dogodkov. Skoraj vsi listi se stri-
njajo z izjavo notranjega ministra, da je
v tej krizi najvažnejše to, da se javnost
vzdrži vsakega razburjenja in da se na
ta način ne izgubi možnost za dosego do-
brih rezultatov v pogajanjih z Moskvo.
Težko pa je danes predvideti, kako bo-
do široki sloji naroda reagirali na vse
stvari v trenutku, ko bo vlada objavila
tvo, kar je sedaj še državna tajnost.
Sele takrat se bo videlo, koliko je bila
umestna in koristna vladina politika mol-
čanja.

London, 30. okt. e. Agencija Reuter jav-
lja iz Helsinkov: V Helsinkih prevladuje
optimistično razpoloženje, da bodo sovjets-
ko-finski razgovori v Moskvi vodili do
prijeteljske rešitve. Vse priznanje se iz-
reka izjavi Stalina, da se Rusija ne namer-
ava vmešati v stvari skandinavskih držav
in da ne bo na kakršenkoli način sku-
šala kršiti nevtralnost Finske. Kljub temu

pa Finska še naprej koncentrirava vsa svo-
ja sredstva, da bi bila pripravljena za
vsako eventualnost. Prispevki za narodno
obrambo so dosegli že nad milijon finskih
mark, a so vsak dan večji. Včeraj so po
ulicah zbiral prispevke za pojačanje na-
rodne obrambe. Finski maršal Manerheim
je prejel od švedske princeze Louise v
dar veliko količino bolniškega materiala
kot znak simpatij švedskega naroda za
Finsko.

Helsinki, 30. okt. o. Poročajo, da je fi-
nska vlada končala proučevanje zadnjih
ruskih predlogov in poverila zunanjemu
ministru redakcijo odgovora na nje. Ka-
kor se je izvedelo, bo ta odgovor vsebo-
val gotove pripombe o omejitvi ruskih za-
htev. Ta odgovor bo služil kot podlaga
za končna pogajanja. Verjetno je, da bo
finsko zastopstvo odpotovalo jutri v Mo-
skvo.

Rusi na Letonskem

Riga, 30. okt. e. Včeraj zjutraj so pre-
korčile prve ruske čete mejo, da na po-
dlagi sporazuma, doseženega med obema
državama, zasedejo določene jim vojaške
baze. Na sami meji so ruske čete pozdra-
vili letonski obmejni stražniki. Vojaška
godba je zaigrala internacionalo.

Angleška nadmoč na morju

Tudi vojno zrakoplovstvo Anglije in Francije bo
v najkrajšem času preseglo nemško zračno silo

London, 30. okt. AA. (Reuter) V »Ob-
server« piše Garvin o splošnem položaju
na bojiščih in med drugim priporoča an-
gleški vladi in vladam dominionov, da se
čim bolj pobrigajo za to, da dosežejo brez-
pogojno nadmoč glede vojnega zrakoplov-
stva. Garvin govori o nemškem poročilu,
glede dosedanjih uspehov nemških pod-
mornic in smatra, da nemški nasprotnik
nikdar ne more priti v stanje, da bi v
znatnejši meri omajal angleško nadmoč
na morju. Pisec članka pravi, da se na-
sprotnik vrača na stari načrt iz časa sve-
tovalne vojne, to je, da Angliji nenadno za-
da udarec, ki bi zadell temeljne pogoje za
življenje in obstanek Anglije. Z drugimi
besedami, pravi Garvin, pomeni to, da bo
nasprotnik najbrže poskušal silne zračne
napade na angleške ladjevalnice, na cen-
tre vojne industrije in na prometna sred-
stva. Zato je potrebno, da Anglija in do-
minionii čim močnejše zgradijo svoje vojno
letalstvo in ustvarijo s tem brezpogojno
nadmoč nad nasprotnikom.

London, 30. oktobra AA. (Reuter) Iz Pa-
riza poročajo: Po pregledu o aktivnosti
francoske zračne industrije, ki je bil ob-
javljen v Matinu in Action Française, se
ugotavlja: Po nekaterih mesecih bo an-
gleško in francosko zračno vodstvo raz-
polagalo s 3 kart večjim številom letal.
Kakor jih ima nemško vojno letalstvo.
Mnoge zračne bitke so dosedaj jasno po-
kazale nadmoč francoskega letalstva ter
je upanje, da se bo ta nadmoč še znatno
povečala. Francoska letalska sila so traj-
nejša kakor nasprotnikova. V tem orele-
du se navaja, da je 21. oktobra, torej toč-

no pred enim tednom, Francija izgubila
osem lovskih letal, zblitih pa je bilo 24
nemških letal. Od začetka vojne je bilo
izvršenih 250 dnevnih in 74 nočnih izvid-
nih poletov, katerih rezultat je tak, da so
francoska letala dobila pomembne infor-
macije o organizaciji Siegfriedove črte.
Število oseb, ki so zaposlene v tovarnah
za zrakoplovstvo, bo kmalu povečano, to-
varne pa bodo dosegle 5 krat večjo kapa-
citet, kakor je bila pred začetkom
vojne.

„Vdamo se kot vojni ujetniki“

London, 30. okt. AA. Reuter: Letalci
borbenih avionov zelo hvalijo nemškega
pilota, ki je bil prisiljen spustiti se včeraj
s svojim letalom na Škotskem. Čeprav je
bil nemški pilot večkrat ranjen, se mu je
posrečilo, da je popolnoma sigurno pristal.
Iz letala je stopil še drug član posadke,
ki je bil tudi ranjen.
Pilot se je dolžnemu policijskemu straž-
niku v angleščini prijavil kot nemški le-
talec z besedami: Vdamo se kot vojni uje-
tniki. Prosim vas, posledite oba moja
spremljevalca pri strojnici. Zdi se mi, da
sta ranjena. Ko je stražnik stopil bližje,
je videl, da sta bila oba vojaka pri stroj-
nici že mrtva. Ves aparat nemškega le-
talca je bil preresešan od kroglj iz stroj-
nice. Sovražno letalo je bilo popolnoma
novi. V letalu so našli samo nekaj biskvi-
ta in dve škrtli konzerviranega mesa.

Iz notranje politike

ZA MOČNO JUGOSLAVIJO

Včeraj popoldne je bilo v kavarni Tran-
taflovic javno zborovanje SDS, ki je bilo
odlično obiskano. Predsednik stranke dr.
Srdjan Budisavljević je prišel na zboro-
vanje šele pred koncem, ker je bil prej
službeno zadržan.
Shod je otvoril bivši pomočnik ministra
Toša Radičević, ki je najprej počastil
spomin pokojnega Svetozarja Pribičevića
in izrekel priznanje dosedanjemu pre-
sedniku stranke Adamu Pribičeviću. V
svojem govoru je nadalje navedel glavna
načela SDS, ki jih je označil že novi pre-
sednik dr. Budisavljević v svoji nedavni
izjavi. Za njim so govorili razni strankini
odličniki.

Medtem je prisel dr. Srdjan Budisav-
ljević, ki je izjavil, da se je prišel samo
zahvaliti za odlični obisk in da povabi vse
na velik shod SDS, ki bo v kratkem v
Beogradu, ker želi, da izreče kot vodja
SDS v Beogradu svojo prvo politično be-
sedu.

V svojih kratkih izjavah je poudaril,
da hoče nadaljevati tradicijo Svetozarja
Pribičevića, da morajo temeljiti odnosi
med Srbi, Hrvati in Slovenci na načelu
naprednega sporazuma in popolne enako-
pravnosti Srbov, Hrvatov in Slovencev,
ker more samo zadovoljen srbsko-hrvat-
sko-slovenski narod postati v svoji hiši v
svoji državni zajednici velik in močan fak-
tor, ki bo lahko izvršil svojo veliko mi-
sijo na Balkanu, misljo miru, kulture, so-
cialnega napredka in socialne pravičnosti.

KREDITI ZA HRVATSKO

Na podlagi uredbe o banovini Hrvatski
prejde del kreditov iz državnega prora-
čuna v znesku 251.406.818 din na banovino
Hrvatsko, ki bo na predlog ministrskega
sveta za drugo polovico proračunskega
leta 1939-40 prejela še naknadni kredit
12.572.000 din za izpolnitev nezadostnih
kreditov. Nadalje dobi hrvatski ban za
zaupne potrebe dva milijona, iz proraču-
na izrednih kreditov 5.800.000 din in za
organizacijske stroške banke oblasti kre-
dit do višine 25 milijonov. Vse te zneske
bo stavljal banu Hrvatska na razpolago
financijski minister, država pa bo pobirala
vse dosedanje davke in druge državne do-
hodke.

IMENOVANI OBČINSKI ODBORI IN SDS

Izvršni odbor Samostojne demokratske
stranke za Vojvodino je sklenil, da
strankini pristaji ne smejo sodelovati v
imenovanih občinskih odborih in komi-
sijah, ker imenovanje občinskih odborov
ni v skladu z osnovnimi načeli demokra-
cije.

ZA NAŠO NEODVISNOST IN INTEGRITETO

Minister dr. Srdjan Budisavljević je po-
dal zagrebškemu dopisniku francoske po-
ročevalske agencije Havas izjavo, v ka-
teri je rekel med drugim: Videli ste, kako
prisrčno so pozdravili srbski kmetje dr.
Mačka in poslušali njegove besede, s ka-
terimi je dr. Maček definiral solidarnost
Srbov in Hrvatov v njihovi po usodi do-
ločeni skupnosti. Dr. Maček ni pozabil po-
udariti potrebe za demokratizacijo države.
V naši resoluciji smo jasno pokazali svo-
je mišljenje glede na zunanjo politiko.
Mednarodno sodelovanje za mir, stroga
nevtralnost v sedanjem konfliktu. Ta ne-
vtralnost vsebuje čuvanje naše neodvisno-
sti in integritete našega teritorija.

PRED POJASNITVIJO UMORA DR. SUFLAJA

»Hrvatski dnevnik« poroča, da sta bila
po končani policijski preiskavi izročena
sodišču osumljeni Zwerger in Belošević.
Sedaj vodi preiskavo sodnik Aman, ki je
zaslišal že več priči. Na predlog državne-
ga tožitelja je preiskovalni sodnik odredil
arrestacijo Steva Večerinca, ki je pobegnil
v Sarajevo, kjer so ga že prišli in prepe-
ljali v Zagreb. Za dosedanje rezultate pre-
iskave ne ve nihče, ne ve se pa tudi, kdaj
bo preiskava zaključena, ki se vodi sicer
pospešeno, vendar pa mora preiskovalni
sodnik proučiti vse podrobnosti, da se do-
bi prava slika o dejanskem stanju.

Litvanci zasedli Vilno

Kovno, 30. oktobra. AA. (Havas). Li-
tvanska milica je zavzela Vilno včeraj zju-
traj. V mestu je bilo ves dan zelo živahno.
Na mnogih hišah so bile razbešene litvan-
ske zastave. Po cerkvah je bilo mnogo
ljudi. Kavarnarje in kinematografi so bili
včeraj popoldne nabito polni. Vsa poročila
o sovjetskem izvozu so brez vsake podla-
ge. Rusi so odpravili samo gotovo količino
zalog alkoholnih pijač. Ker so po vojniš-
kah še vedno Rusi, so litvanske čete pre-
bile noč pod milim nebom. General Vit-
kauskas se je vso noč razovarjal s so-
jetskimi vojaškimi zastopniki. Litvansko-
ruska pogajanja, ki so potekala v Kovnu
od 22. do 27. oktobra, so končana. Pre-
teklo soboto je bil podpisan sporazum o iz-
vajanju vojaških določb. Sovjetsko zastop-
stvo je odpotovalo v Moskvo. Prav tako
je tudi včeraj popoldne zapustilo Vilno 60
ruskih tankov.

Borzna poročila.

Cari, 30. oktobra. Pariz 10.10, London
17.525, New York 446.—, Bruselj 74.15,
Milan 22.50, Amsterdam 236.80, Berlin
178.50, Stockholm 106.25, Oslo 101.30, Ko-
penhagen 86.10.

Demonstracije v Pragi

Ob priliki čsl. narodnega praznika je prišlo v Pragi po nemških poročilih do demonstracij posameznikov, ki so jih aretirali in zasilili, pozneje pa izpustili

Praga, 30. okt. e. Ker so v soboto zvečer na Vaclavskem trgu povodoma češkega narodnega praznika nastale demonstracije, pri katerih je bilo, kolikor je dosejalo ugotovljeno, aretiranih 15 oseb, je središče Prage od večerj pod posebno policijsko kontrolo. Močne patrulje češke policije varujejo vse dohode, vodeče proti središču mesta, zlasti proti Vaclavskemu trgu. Vse osebe, za katere je policija smatrala, da simpatizirajo z nacionalisti, je ustavila in zahtevala, da se vrnejo. Tramvajski promet je začasnoma ustavljen. Ob 14. je vlada protektorata pozvala prebivalstvo, naj ne nosi čeških nacionalnih barv. Demonstracije, ki so se udeležili manifestirali v soboto, so nosili črne kravate, v gumbičih pa češke nacionalne barve. Kakor se doznava, so nekateri žalili uniformirane nemške funkcionarje in vzklikali Beneš. Policija je izkoristila naredbo, da morajo sneti vse nacionalne znake. Vse ljudi na ulicah je policija pregledala, vendar ni prišlo do resnejših incidentov. Aretirana je bila samo ena oseba, ki se je temu uprla.

Kavarne in restavracije so bile snoči zaprte že ob 22. Če bo ta odredba v veljavi še naslednje dni, ni znano. Uradno nemško poročilo navaja, da je bilo vsega skupaj aretiranih 17 oseb, dodaja pa, da so bile to v glavnem demonstracije posameznikov, ne pa demonstracije množic. Zanesljive strani se doznava, da bodo proti aretiranim demonstrantom postopali z vso strogostjo in da čaka krivice težka kazna. Poleg 15 aretiranih oseb jih je bilo mnogo

odpeljanih na razne policijske komisariate v mestu, a so jih po večernem zaslišanju izpustili. Poleg tega se doznava, da je bilo več ljudi težko ranjenih, 17 pa lažje.

O dogodkih na Vaclavskem trgu se naknadno doznava: V soboto ob 9.30 se je zbrala skupina omladincev na Vaclavskem trgu. Kmalu nato je nastal prepirl med omladinco in uniformiranimi člani SA. Nato je češka policija očistila spodnji del Vaclavskega trga. Okrog 13. so se omladinco spet zbrali na Vaclavskem trgu in pričeli glasno protestirati proti oddelkom SA, ki so z godbo na čelu korakali proti trgu. Slišalo se je, da se psovke in vzkliki nato je bilo aretiranih več omladincev. Ob 15. je policija na konjih očistila ves Vaclavski trg. Toda potem se je spet zbralo več sto Čehov, ki so vzklikali Beneš in češko-slovaški republiko. Tedaj je češka policija znova očistila Vaclavski trg in zavrnila vse dohode. Kakor javljajo, so člani SA, ki so spremljali policijo, oddali več strelav zrak.

Pariz, 30. oktobra. Češka legacija v Parizu je na slovesen način proslavila 21. obletnico ustanovitve češko-slovaške republike. Pred zbranimi oddelki legacije so imeli razni civilni in vojaški dostojanstveniki nastopov, v katerih so poudarili zgodovinsko vlogo, ki so jo pred 21. leti igrali češke legije v takratnem svetovnem sporu, in ki se jim je zdaj po 21. letih po tragičnih dogodkih, od katerih sta utrpele veliko škodo češko-slovaški narod in država, iznova vsiljuje.

Strašno razdejanje v Varšavi

Poročilo ameriških očividcev: Dobra tretjina hiš porušenih — 50.000 žrtev med civilnim prebivalstvom

Washington, 30. oktobra (zp). Američana William Mac Donald in Homer Morris, ki sta se mudila na Poljskem, da pripravita vse potrebno za pomočno akcijo civilnemu prebivalstvu, sta se vrnila iz Varšave in objavila poročilo o svojih vtisih. Američana pravita, da je 35% vseh varšavskih hiš do tal porušeni, da je padlo 50.000 ljudi, še več je bilo pa ranjenih. Težko poškodovanih je 20%. Nemške okupacijske oblasti so zahtevale 1,5 milijonov kvadratnih metrov stekla za okna, da bi lahko ljudje stanovali čez zimo v hišah, ki niso bile porušene. Mac Donald je izjavil:

Največja škoda je bila povzročena v gosto naseljenih okrajih starega mesta in v židovskih okrajih, kjer je še vedno na tisoče mrličev pokopanih pod razvalinami. Od mnogih hiš v teh okrajih so ostali samo do

višine 2 nadstropij segajoči kupi opeke in tramov. Nesrečno varšavsko prebivalstvo, kar ga je ostalo nima nobenih sredstev, ni zaslužka, da bi se moglo preživljati. Varšava je bila porušena z letalskimi bombami in granatami. Najstrašnejše pa so bile posledice obstreljevanja vojaških objektov s topovi, veliki mostovi na Viski so ostali neopškodovani.

Povsod se zdaj marljivo dela na obnovi porušenega mesta. Najprej je bilo treba misliti na popravilo vodovoda, ki že za pet redno obratuje. Zagotovljena je tudi preskrba mesta z elektriko. Prebivalstvo dobiva kruh in toplo hrano v Varšavi živijo Nemci, razen tega še obkole in razne druge potrebščine. Židje ne dobivajo nobene podpore. Po vsem mestu delajo skupine poljskih vojnih ujetnikov in židov.

1. decembrski proslavi. Obljubil nam je svoje sodelovanje in vsi smo se veselili, da ga bomo imeli spet v svoji sredi. Toda usoda je hotela drugače. Vsi, ki smo se veselili njegovega prihoda v naš sokolski pevski zbor, smo ga morali v soboto spremiti na zadnji poti tja, odkoder ni več povratka. Dragi naš sokolski pevec Viktor, ko po-

čivaš mirno sredi Ljubljanskega polja na božji njivi, sprejmi od nas Sokolov- pevcev našo iskreno in bratko zahvalo za vse Tvoje sodelovanje pri našem pevskem zboru, ki Te bo ohranil v trajnem in častnem spominu. Sprejmi naš zadnji pevski in sokolski pozdrav »Zdravlo«.

Viški Sokoli-pevci

Sportniki so bili včeraj marljivi

Ljubljanski ligaš je včeraj razočaral in je igral z Osječani le neodločeno. Izredno zanimanje za grajsko dirko

Ljubljana, 30. oktobra. Včeraj je bilo na sporedu 9. kolo in obem poslednje v jesenskem delu tekmovalnega v hrvaško-slovenski ligi, v srbski ligi pa so odigrali 6. kolo. Tudi v podsaveznem prvenstvu je bilo živahno. Na Gradu so bile tradicionalne motociklistične dirke za Seunigov memorial, razen tega pa je bila v Ljubljani še ustanovna skupščina vrhovnega foruma naše atletike.

NOGOMETNI SPORED

Ligaški tekmovalje je spet prineslo Ljubljani le polovični uspeh. Z tretjic je ljubljanski ligaš brez potrebe oddal eno točko, tokrat nasprotniku, ki tega ni niti najmanj zaslužil. Osješka Slavija ni bila Ljubljani v ničemer kos. 85 minut je igrala podrejeno vlogo, kljub temu pa je zadostovalo poslednjih 5 minut, da je nadoknadila vso prednost, ki si jo je Ljubljana pridobila s težko muko. Prvo polovico je domača enajstovrstica ves čas oblegala nasprotni gol. Bilo je obilo zrelih prilik, toda kar so napadali pokazali v neizkoriščenju in zastreljanju, je mejilo že na neznanje. Trezen napad bi moral že v tem delu igre najmanj šestkrat poslati žogo v nasprotnikovo svetilko. Ljubljana pa je izprebrala le eno priliko. Tudi po odmoru se slika ni spremenila. Spet so se valili napadi: proti Osječanom in spet so se nizale zamujene prilike. Končno se je stanje vendarle glasillo 2:0 za Ljubljano. Domača krila vrsta je doletela izvrstno. Slabost v poslednjih petih minutah in nepazljiva obramba pa je Slaviji omogočila, da je dvakrat spravila usnje v ljubljansko mrežo in stanje je bilo 2:2. Menda še ni ljubljansko obkinstvo nikdar tako nezadovoljno zapustilo igrišče kakor včeraj.

V Zagrebu sta se srečala dva neenaka nasprotnika. Hašk je igral lepo za oko, Gradjanski pa smiselno in koristno. Posledica je bila 7:0 za Gradjanski. Glede na odprto igro pač nenavaden izid, a popolnoma zaslužen. V Sarajevu je Hajduk prav tako umrl v lepi iri. Domači Sašk je imel srečo, da je sredi Hajdukove premoči dal gol, ki je bil edini v iri, a je prinesel domačim dve točki. V Splitu je po neznatni igri Split premagal Bačko 1:0. Varaždinska Slavija je doma razočarala in je morala prepustiti obe točki boljši Concordiji, ki je zmagala 2:0.

V srbski ligi je zlasti presenetljiva dvojevitica zmaga BSK nad Bato. BSK je Borovcem natotil nič manj ko 11 golov v

mrežo in je ponovno dokazal, da je v Jugoslaviji najboljša moštvo. V Zemunu je bila igra mačke z miško. Jugoslavija je brez muke premagala Zemun 7:3. V Novem Sadu je moral Bašk prepustiti zmago boljše moštvo. Zmagala je Vojvodina 3:2. V Skoplju je domači Gradjanski sigurno porazil sarajevsko Slavijo 4:1. V Subotici je Jedinstvo beležilo važno zmago nad Žakom v razmerju 3:1.

V podsaveznem prvenstvu so bili v ljubljanski skupini naslednji rezultati: Bratstvo : Svoboda 3:0, Mars : Reka 3:2, Hermes : Kranj 2:2, Jadran : Disk 3:2. V mariborski skupini je presenetil železničarjev poraz na domačem igrišču nasproti Gradjanskemu, ki je zmagal 1:0. ČSK je visoko premagal Maribor 6:0. V Murski Soboti Rapid ni nastopil ob določen uri in je zmaga pripadla Muri s 3:0 par forfait. V sledeči prijateljski tekmi je Rapid zmagal 2:0. V celjski skupini je Celje zmagalo nad Atletiki 6:1 in je zavzelo čelo tabele.

GRAJSKA DIRKA

Lepo, čeprav precej hladno vreme je omogočilo Hermesu, da je ob obilni udeležbi občinstva spravil pod streho svojo tradicionalno prireditve, motociklistično dirko za Seunigov memorial na Grad. Prireditve je bila prav zanimiva in so v vseh skupinah tekmovalci pokazali napredek. Največje zanimanje je seveda vladalo za sportne motorje, kjer so nastopili naš najboljši, Šiška Čihar in Starič Palmo med njimi je odnesel Šiška, ki je pokazal v resnici zrelo vožnjo. Med ljudskimi motorji do 100 ccm je zmagal Jevce (Hermes) na DKW v 1:08.6, med turnimi do 200 ccm (Kaučič (H) na Monet v 59 sek., med turnimi do 250 ccm Puhar (H) na Puchu v 56. med turnimi do 500 ccm pa Pengov (Avtoklub) na DKW v 54.2. V skupini sportnih motorjev do 350 ccm je bil najboljši Šiška (Ilirija) na NSU v 49.4. do 500 ccm Čihar (Avtoklub) v 48.6 in do 1000 ccm Šiška v 48.4, kar je izenačen rekord na prosti.

USTANOVITEV ATLETSKEGA SAVEZA

V hotelu Miklič so včeraj zborovali člani Jugoslovenskega atletskega saveza, ki so v smislu nove politične ureditve v državi likvidirali dosedanjí savez in ustanovili novi najvišji forum za atletiko »Atletski savez kraljevine Jugoslavije«. Sedež saveza je v Zagrebu.

pol od 9 dosegljivih, drugo mesto pa je zasedel g. inž. Srečko Sajovic s 7 točkami.

—c Usoden padee. Ko je 46letni kovski pomočnik Ivan Krasović iz Rakovej pri Braslovcah odpravil te dni na delo, je padel doma po stopnicah in si nalomil več reber na levi strani. Oddal so ga v celjsko bolnico.

—c Umrla je v Celju v starosti 81 let vdova po železniškem uslužbencu ga. Antonja Deniša.

—c SK Celje : Atletiki 6:1 (2:0). Podsavezni prvenstveni tekmi med obema krajevnima rivalstvi je v nedeljo popoldne na Glaziji prisostvovala okrog 400 gledalcev. Celje se je z zmago nad Atletiki povzpelo na prvo mesto na tabeli celjske skupine. Zmaga Celja je dočela zasluzena. Moštvo SK Celja je v tehničnem in kombinatnem pogledu znatno prekašalo Atletike. Napad Celja je igral bolj povezano in je tudi imel boljše strelce. Pri Atletikih so se dobro ubodeli krilci in vratar, ki je preprečil, da veljavni krilci ne bi večji. Celje je že ni bil poraz Atletikov še večji. Celje je že takoj v začetku prešlo v premoč in je potisnilo Atletike za dobre četr ure v defenzivo. Imelo je mnogo lepih prilik, a jih ni znalo izkoristiti. V 11. minuti je prodrl Šupica do gola Atletikov in potresel mrežo iz neposredne bližine. Celje je ostalo tudi še dalje v premoči, krilska vrsta in ožja obramba Atletikov pa sta dobro branili. V 33. minuti je Stupica po hitri akciji povisil zopet iz neposredne bližine na 2:0. Rezultat je ostal do odmora neizpremenjen. Po odmoru so napeli Atletiki vse sile, da bi znižali rezultat. To jim ni uspelo, čeprav je začelo Celje igrati bolj ležerno. V 18. minuti je zabil Zupanec na lepi kombinaciji tretji gol za Celje, v 24. minuti je po visali na 4:0. Ležerno igro Celja so Atletiki končno izkoristili. V 37. minuti je Grčar streljal iz razdalje 25 m na gol Celja. Vratar je v tem trenutku padel in žoga je obšla v mreži. Minuto pozneje je Bajramović po lepi soloakciji povisil na 5:1. V 43. minuti pa Zupanec na 6:1. Tekma, ki je bila živahna in fair, je bila zaključena ob četrti premoči Celja. Sodli je g. Mehle iz Ljubljane objektivno. V predtekmi je mladina SK Celja premagala mladino SK Jugoslavije z 2:1 (2:0).

—c SK Jugoslavija : SK Laško 3:1 (1:0). V nedeljo popoldne je celjska Jugoslavija v drugorazredni prvenstveni tekmi na Glaziji premagala enajstovrstico SK Laškega, ki je predvajala primitivno nogomet. Jugoslavija je bila skoraj ves čas v lahni premoči. Gole za Jugoslavijo so zabili Paj v 38. minuti prvega ter Jan v 8. in 20. minuti drugega polčasa. Častni gol za Laško pa je zabil Blažatinski v 27. minuti drugega polčasa. Sodli je g. Hobacher. Prvenstvene tekme mladine Jugoslavije in Atletikov ni bilo, ker mladina Atletikov ni nastopila. Zmagala je torej mladina Jugoslavije 3:0 p. f.

—c Sneg je v zadnjih dneh pobelil vrhove okoli Celja. Sneg je zapadel do višine 700 m. Sneg na hribih je močno ohladil ozračje.

SOKOL

— Sokol I. Bratje in sestre Sokola I se na dan 1. novembra vsako leto poklonijo v obliki posebne svečanosti spominu vseh umrlih bratov in sester od ustanovitve društva pa do danes. Svečanost bodi izraz družbene hvalečnosti za delo in zvestobo Sokolu, mladini za izpodbojda, da vztraja na poti idejnega življenja za splošno korist. Vabimo vse brate in sestre, da prisostvujejo svečanosti, ki bo na Taboru v are. do 1. novembra ob 13.30. — Po svečanosti oddidemo na pokopališče. Zdravlo! Uprava.

Beleznica

KOLEBAR

Danes: Ponedeljek, 30. oktobra katoličani: Marcel Klav, Alfonz

DANAJNE PRIREDITVE

Kino Matica: Maria Antoinetta

Kino Sloga: Upornik Mafadi

Kino Union: Ultimart

Kino Moste: »Čar bohemo« in »Muha-

sta nevesta«

Kino Slika: Sisi

Razstava sodobne bolgarske knjige v

dvorani Narodne galerije (Narodni dom)

Akademija Jadranske straže ob 20. v

Trgovskem domu

Pedagoško društvo: predavanje univ.

prof. dr. Karl Ozvalda »Da bo mlado po-

kolenje kal novega človeka« ob 18. v mi-

neralnosti predavalnici na univerzi

Razstava sodobne bolgarske knjige v

dvorani Narodne galerije (Narodni dom)

DEZURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1,

Bahovec, Kongresni trg 12, in Nada Ko-

motar, Vič — Tržaška cesta.

Opod sita

Naše in tuje zavarovalnice imajo svojo organizacijo. Z njo vred so tako velikodušne in plemenite, da jih moramo še posebej predstaviti javnosti. V težkih gospodarskih in socialnih razmerah živimo in skoraj bi lahko rekli, da ni podjetja in denarnega zavoda, ki bi to tako malo občutilo kakor zavarovalnice. Vse pa kaže, da se zavarovalnice tega nečje zavedati. Odtegujejo se namreč marsikateremu delu za skupnost, kakor da od te skupnosti niso odvisne, kakor da so nekakšni otočniki v morju, katerim noben val ne more do živga. To smo opazili že opetovano in prav te dni se je zopet pokazalo, kako malo razumevanja za skupne interese kažejo naše zavarovalnice. Pribiti pa moramo, da je to samo pri nas v Sloveniji menda zato, ker smo Slovenci najbolj pohlevni in ponižni zlasti tam, kjer naletimo na tuljca.

Na Hrvaškem so pokrenili akcijo za pobiranje nepismenosti in to akcijo so pripisale domače zavarovalnice po 10.000 din, tiste, ki imajo na Hrvaškem samo podružnice, pa po 5000 din. Ljubljanska mestna občina, ki mora skrbeti za mnoge reveže, je pokrenila vsesvetko akcijo, da zbere vsaj toliko denarnih sredstev, da bo lahko za silo pomagala največjim revežem za zimo. Koliko imamo v Ljubljani ljudi, ki niti vsakdanjega kruha nimajo, koliko nedolžnih otročičev trpi bde in pomanjkanje. In kaj se je zgodilo? Organizacija naših zavarovalnic je sklenila, da bo prispevala vsaka zavarovalnica za vsesvetko akcijo recí in piši 50 din. Tu je vsak komentar odveč.

Albin Bevc

Ljubljana, 30. oktobra

V soboto dopoldne je umrl po težki bolezni glavni arhivar univerze kralja Aleksandra I. in vojni činovnik III. kl. v rezervi g. Albin Bevc, star 44 let. Pokojnik je bil moč izrednih vrlin, najblajšega značaja, redkih lastnosti, kakršnih je med ljudmi žal vedno manj. Ni poznal sovražstva, bila ga je sama dobrota. Bil je velik prijatelj prirode, ki jo je ljubil z razumevanjem in z nežnostjo vedrega Dolenca brez lepo zvenelih besed, tako kakršno je zajemal na svojih izletih po ožji in širši domovini, v planinah in dolinah, med dolenjskimi grčli ali v tihem gozdu. Znal je biti tako postrtovalen in je megle današnjih dni je vsakomur in kamor je prišel med ljudi, prinesel s seboj samo solnce, samo vedrino, veselje in voljo do življenja, ki jo je že s svojo pojavo manifestiral vselej samo na najprijetnejši, nikoli valji v način.

Kot nameščene naše univerze je bil v njen. Za univerzo, na kateri je bil od njene ustanovitve, je delal z navdušenjem in brezprimerno postrtovalnostjo povsod, v hiši sami in tudi zunaj med družbo; kolikor pa se je žrtvoval in zbiral redke darove za naše revne visokošolce, ki pa jih je znal napraviti dragocene, vedo samo oni, ki so ga pri tem delu videli ob najrazličnejših prilikah. Pred leti se je pokojnik Bine mnogo udeleževal tudi v organizaciji naših rezervnih oficirjev, bil pa je za narodno in napredno stvar moč na mestu tudi v mnogih drugih organizacijah in društvih.

Živeč v družinskem krogu svojega brata inž. Ladislava Bevca, našega priznanega narodnega delavca, je bil in ostal najboljši stricek svojima dvema vnukoma, prav tak pa je bil tudi otrokom svojega drugega brata Josipa. V družbi je bil pokojnik samo Bine. Bne v družbi visokih gospodov, naše inteligence in v družbi malega človeka, kakršnega se je zmerom tudi sam čutil.

Njegovo izmučeno telo so sedaj objele smrtne sence. Potivaj v miru, dragi Bine!

Iz Slovenjgradca

— Zaradi izrednih prilik, ki so vladale v zadnjem času je Sokolsko društvo v Slovenjem Gradu preložilo efektivno loterijo, za katero je bilo določeno zbranje 29. oktobra t. l. nepreklicno na 31. decembra ob 13. v Sokolskem domu. Izid zbranja bo objavljen v »Jutru« 6. januarja 1940.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Ponedeljek, 30. oktobra: zaprto
Torek, 31. oktobra: Hudčev učenec. Izven. Znizane cene od 20 din navzdol
Sreda, 1. novembra: Antigona. Izven. Znizane cene od 20 din navzdol
Četrtek, 2. novembra: Striček Vanja. Premiera. Premierski abonma
Petek, 3. novembra: ob 15. uri: Kacjanar. Dijaška predstava. Globoko znizane cene od 14 din navzdol

OPERA

Začetek ob 20. uri

Ponedeljek, 30. oktobra: zaprto
Torek, 31. oktobra: Glumač Matere božje. Red A
Sreda, 1. novembra: Trubadur. Izven. Znizane cene od 30 din navzdol
Četrtek, 2. novembra: Boris Godunov. Red
Četrtek. Gostuje Josip Krizaj
Petek, 3. novembra: Kogojeva akademija. Izven

Jutri praznik našega Jadrana

Skoraj vsa Slovenija teži po svoji zemljepisni legi k Jadranskemu morju

Ljubljana, 30. oktobra. Vsi narodi s slavno zgodovino so živeli ob morju; morje jih je vodilo k moči in slavi. Lahko bi rekli, da je morje kril kontinentov; ozemlja, ki so odrezana od morja, hitro, to žal velja tudi za našo banovino, ki nima neposredne zveze z morjem. Čeprav morda pomorska zavest med Slovenci ni posebno močna, čutilo vendar vsi, kako zelo nam je potrebno morje in da smo tudi mi obmorski narod. Proslave ob priliki jadranskega dne, ki ga bomo praznovali jutri, imajo največji pomen krepi pomorsko zavest naroda, buditi ljubezen do morja. Ljubezen do domovine pri obmorskih narodih nima za predmet le ozemlja temveč tudi morje, ki oblika to zemljo.

V teh časih so ob hrupu drugih dogodkov utihnili glasovi o nekaterih naših življenjskih potrebah. Nihče več ne govori o jadranski cesti, ki bi končno povežala Slovenijo z Jadranom. Letos so se sicer lotili graditve železnice v Belokrajini, da bo vsaj nekolkolokrajšana pot do morja. Vendar se zaradi tega nismo mogli odreči jadranske ceste, ki bi bila le okrog 110 km dolga (od Ljubljane do Sušaka), da bi lahko prispeli do morja že v poludrugi uri.

Gospodarska geologija nas uči, da teži k Jadranu skoraj vsa Slovenija in skupno 42,8% državne ozemlja (Ivo Rubčić v razpravi »Gravitacija Jugoslavije k sosednjim morjem«, Geografski vestnik 1938) s 48,4% prebivalstva. Vse državno ozemlje se po gravitaciji k sosednjim morjem deli v tri cone. Mejo jadranske cone je treba pogniti tako: Črna—Slovenjgradec—Pohorje—Maeelj planina—Ivanščica—Kalinje—Žilovo—Bojana. Ozemlje, ki leži na zahodni strani te meje do Jadrana, obsega 107.000 km² in na njem živi 6.500.000 prebivalcev. Po ljudskem štetju iz 1.1931 znaša gostota prebivalstva v tej coni 29 do 70 prebivalcev na km² ali povprečno 60. Le majhen del Slovenije, in sicer ob Muri in Dravi, gravitira k Črnemu morju. Črnomoška gravitacijska cone je po površini manjša od jadranske, meri 102.000 km², in ima tudi manj prebivalstva, 5.800.000. Južni del države gravitira k Egejskemu morju.

Najvažnejša pristanišča jadranske cone so: Sušak; k njemu gravitira naša banovina in velik del bivše savske; Šibenik priteguje veliki del bivše primorske banovine in del vrhške do Prijedora; k Metkoviću in Dubrovniku gravitirajo del bivše primorske banovine, del drinske do Medvedja in manjša ozemlja zetske banovine; v Kotoru, Risanu in Baru gravitira večji del zetske banovine, ki je pa zelo skromna ter v zunanji trgovini ne igra skoraj nobene vloge.

Čeprav je jadranska cone revnejša od črnomoške, izvoz in uvoz v njenih pristaniščih stalno rase. Pri rokah imamo naslednje številke o izvozu in uvozu skozi jadranske luke: 1.1926 je znašal izvoz in uvoz skozi jadranska pristanišča 26% skupnega prometa zunanje trgovine; leta 1930 37%, 1.1935 48%, a nekoliko je upadel 1.1936, ko je znašal 40%, kar je menda yzrok krize.

Pomen jadranske cone se bo še zelo povečal, čim bo izpolnjen železniški omrežje, ki bo povežalo prostrano, zdaj še od morja ločeno zaledje z Jadranom. Upoštevati je treba, da izvažamo iz pristanišč jadranske cone mnogo blaga iz črnomoške cone, predvsem žita. Črnomoška cone pa prejema preko jadranske cone kolonialno blago. Ko dobimo še vse potrebne železnice, se bo promet znatno povečal.

Posebno velik pomen ima izpolnitev prometnih zvez zaledja z Jadranom prav v Sloveniji, ki je najbolj oddaljena od Črnega in Egejskega morja in ki ji je Jadrnan najbližji, pa vendar tako daleč, dokler je Sloveniji začelo primanjlovi zraka. Že dve desetletji iščemo izhod na morje proti Sušaku. Medtem je Slovenija pretrpela veliko gospodarsko škodo in prav zaradi tega, ker je odrezana od morja, je najbolj obubožala. Ne smemo pozabiti, da je bil Trst največje slovensko mesto in da je od njega živelo veliko slovensko zaledje. Največ prometja iz Trsta je bilo usmerjenega skozi Slovenijo. Četudi bomo imeli kdaj res ugodne prometne zveze s Sušakom, ne smemo pozabiti, da se ne bo nikdar večina prometa sušaškega pristanišča usmerjala skozi Slovenijo. Toda Sušak je zdaj edino jadransko pristanišče, kamor lahko teži Slovenija. Če bomo hoteli živeti, si bomo morali ustvariti primerne zveze z morjem. To spoznanje bi se naj razširilo čim bolj in temu namenu naj bi bil posvečen tudi jutrišnji jadranski dan.

Pevcu Franzotu v slovo

Vič, 30. oktobra

Našega sokolskega pevca brata Viktorja Franzota ni več med nami. Nihče ni pričakoval, da bo krepkega, navdušenega pevca smrt pobrala tako zgodaj, saj ni ušakal še 50 let. V soboto smo ga spremili k večnemu počitku. Tožno je bilo naše slovo od njega, ki smo ga tako ljubili in spoštovali. V slovo so mu sokolski pevci in pevci viške »Edinosti« zapeli žalostinke, pri katerih je sam tolikokrat in tolikokrat pomagal peti.

Pokojni naš brat Viktor je bil rojen pevec. Matična narava ga je obdarovala s krasnim sočnim tenorjem in njegov krepki tenor se je vedno uveljavljal v našem pevskem zboru. Ze mlad je gojil petje in ko je pred leti prišel med nas, viške Sokole, ga je pot vodila v sokolski pevski zbor, ki se mu je ves posvetil. Koliko večerov smo presedeli z njim ob pesmi in njegovem pristnem humorju. Viški sokolski pevski zbor je imel v njem postrtovalnega pevca in brata, ki ni nikdar odpovedal. Kadarkoli je bilo potrebno nastopiti pri koncertu, na svečanostih, pri igrah — naš dobri Franzot nam je bil vedno na razpolago. Tudi se potem, ko se je izselil od nas, je prišel rad med nas in nam pomagal pri petju.

Danes našega pevca Viktorja ni več med nami. Nekaj dni pred tako hitro katastrofo smo ga prosili, da bi nam pomagal pri

Senzacionalni doživljaji filmskega reporterja med upornimi arabskimi plemeni v borbi proti angleški nadvladi v filmu:
Samo še danes in jutri ob 16. 19. in 21.
KINO SLOGA — tel. 27-30 UPORNIK MAFADI
Najnovejši METRO-tehdin in izvrsten zabavni dodatek!

MARIA ANTOINETTA Kino Matica, tel. 21-24
Predstave ob 16. 19. in 21.15 uri
Najkrasnejši zgodovinski film o žalogri zadnje francoske vladarice. — V glavnih vlogah Norma Shearer in Tyrone Power. — Nabavite si vstopnice v predprodaji!

DNEVNE VESTI

— **Napredovanje tujskega prometa.** Uprava za turizem pri trgovinskem ministru je izdala podatke o našem tujskem prometu v prvih osmih mesecih tekočega leta. Navzlic vojni in splošni napetosti v mednarodni politiki je naš tujski promet od 1. januarja do 1. septembra v primeri z lanskim letom napredoval in sicer samo po številu inozemskih letoviščarjev. V prvih osmih mesecih je znašalo število inozemskih letoviščarjev 237.196, lani pa 216.141. Povečalo se je zlasti število nemških letoviščarjev, ki jih je bilo letos 171.375, lani pa 109.464. Število domačih letoviščarjev je pa znašalo letos 482.242, lani 509.624. Nesprotno je pa število nočnih domačih letoviščarjev naraslo na 3.088.807, inozemskih pa padlo na 1.163.172.

— **Velika podražitev cinka.** Cink, ki ga je proizvajala domača industrija, je bil še pred dnevi po 5,50 din, zdaj se je pa podražil za 6 din na 11,50 din. Podražila znaša 109,09%. Podražila se bo temu primerno tudi posoda in vsi drugi izdelki, za katere se uporablja cink.

— **Kaj bomo uvažali iz Nemčije.** Poročali smo že, da bomo uvažili iz Nemčije do konca tekočega leta 390.000 ton koka, in 220 tisoč ton premoga. Razen tega bomo uvažili 3000 ton železne pločevine.

— **Pred ustanovitvijo Hrvatske zveze mest in vojnih invalidov.** Na področju banovine Hrvatske je 24 mest, ki nameravajo ustanoviti svojo zvezo, tako da ne bodo več vključeni v Zvezo jugoslovenskih mest. Pobudo za to je dal komisar zagrebške občine Mato Starčević. Poleg tega se pripravljajo v Zagrebu ustanovitve Zveze vojnih invalidov banovine Hrvatske. Za novo zvezo so se izrekli že vsi oblastni odbori vojnih invalidov na področju banovine Hrvatske razen zagrebškega. Hrvatski invalidi bodo zahtevali tudi novo uredbo o vojnih invalidih.

KINO UNION, tel. 22-21

Predstave ob 16. 19. in 21. uri

Ultimat

Filmski dokument o napetih dogodkih na Balkanu, o odnošajih med Avstrijo in Srbijo po sarajevskem atentatu. Film se odigrava v Beogradu, Zemunu in v krajih, kjer so bili prvi boji v svetovni vojni!
V gl. vl. Dita Parlo, Eric v. Stroheim in drugi

— **Iz »Službenega lista«.** »Službeni list kr. banške uprave dravske banovine« št. 86. z dne 28. t. m. objavlja dopolnilni zapisnik k pogodbi o trgovini in plovi med kraljevino Srbijo, Hrvatino in Slovenijo in Italijo, uredbo o spremembi in dopolnitvi uredbe o emisiji 6% državnega posojila za javna dela in državno obrambo, pravilnik o reviziji kartelnih spoznavov, pravilnik o kontroli cepiv zoper živalske kužne bolezni, avtentično tolmačenje § 15. zakona o volitvi senatorjev, odločbo glede davnice in povračila potnih stroškov predsednikom in članom volilnih odborov za volitve senatorjev, naredbo bana dravske banovine proti nepravičenemu prehajanju državne meje in razne objave iz »Službenih novic«.

— **Iz zdravniške službe.** V imenik zdravnikov Zdravniške zbornice za dravsko banovino so bili vpisani dr. Milavec Karl, dr. Mirmolja Zdenko in dr. Zvanut Franc, zdravnik v Ljubljani.

— **Poroka.** Na Brezjah sta se poročila včeraj obratovodja v Knafljevi tovarni usnja v Kamniku g. Franc Kummer in gđ. Marica Ekslerjeva iz stare napredne kamniške rodbine. Za priči sta bila tovarnar g. Knaflj in g. Perne iz St. Vida. Mladima zakoncem želimo obilo sreče.

— **Mednarodna cesta Beograd—madžarska meja dograjena.** Pred tremi dnevi je bila dograjena mednarodna cesta Beograd—Novi Sad—Subotica—madžarska meja. Obenem je bil pa izročen prometu most kralja Petra v Srbobranu, eden največjih objektov na vsej mednarodni cesti skozi našo državo. S tem je dograjena in izročen prometu še del ceste iz Beograda do madžarske meje dolg 203,2 km kot del mednarodne ceste London—Calais—Bruselj—Köln—Frankfurt—Dunaj—Budimpešta—Beograd—Sofija—Carigrad, dolge 3120 km. Skozi našo državo je dograjena še del te ceste Beograd—Mladenovac—Topola—Sumić, okrog 100 km in Crveni krst—Niš—Niška Banja, gradi se pa del ceste od Niške Banje proti Pirotu. Skozi našo državo zgrajeni del mednarodne ceste bo dolg 551 km.

Skolji! Posežite in podpi-rajte Sokolski kino v Šiški!

— Ob dnevu varčevanja številke o denarnih vlogah. Zadnji dan oktobra je posvečen propagandi za varčevanje. Zda ima ta propaganda še poseben pomen, ker so varčevalci nekaj časa naglo dvigali vloge. Zato je pa tudi tem bolj zanimivo poročilo Narodne banke z dne 26. t. m. o nadalje manjšem dviganju hranilnih vlog. Ob začetku vojne so vlagatelji dvignili izredno mnogo denarja. V samem Zagrebu so dvignili mnogo v dveh dneh okrog 80 milijonov din. Po podatkih Narodne banke položaj nikakor ni kritičen. Vlagatelji so dvignili skupno 522.405.000 din, kar je pa samo 5% vseh vlog pri zasebnih denarnih zavodih. Poštini hranilnici in Državni hipotekarni banki. Zadovoljiv znak je tudi, da je bilo dvignjenih ali odpovedanih le malo vlog v znesku nad 100.000 din. Panika na denarnem trgu nastane navadno le tedaj, kadar začne spravljati denar »na varno« vlagatelji večjih vlog, namre vlagatelji, ki imajo tudi dober nos, kar se tiče denarja.

— **Strokovni tečaji Zavoda PO Zbornice TOI v Ljubljani.** V tečajih za strokovno risanje za mizarje, za notranjo arhitekturo, za pripravo na mojstrski izpit, obrtno knjigovodstvo in kalkulacijo, slogoznanstvo in tehnologijo, ki se bodo vršili ob nedeljah in večernem času med tednom v Ljubljani, je še nekaj mest prostih. Vabimo zainteresirane, da se najkasneje do 8. novembra t. l. prijavijo pisмено s točno navedbo naslova in označbo tečaja, ki bi ga želeli obiskovati na naslov: Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI v Ljubljani.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo pretežno oblačno, zmerno hladno vreme. Včeraj je deževalo v Beogradu, Visu, Splitu, Kumboru in Dubrovniku. Najvišja temperatura je znašala v Sarajevu in Kumboru 13, v Splitu in Dubrovniku 12, na Rabu in Beogradu 11, v Zagrebu in Visu 9, v Mariboru 8,7, v Ljubljani 8,2. Davi je kazal barometer v Ljubljani 764,4, temperatura je znašala —0,6 na aerodromu —3,0.

— **Matji nagovorila sina, da je umoril očeta.** V vasi Sopot blizu Varaždana se je odigrala strašna rodbinska tragedija. 45letni Marko Jazbec se je zadnje čase pogosto prepiral s svojo ženo in končno sta se ločila. Zena Terezija je ostala v hiši s tremi otroki, mož se je preselil v dvorščino poslopje. Pred 5 dnevi se je hotela žena pobotati z možem, on pa tega ni hotel. Ogorčena žena je zdaj sklenila osvetiti se mu. Nagovorila je 15letnega sina Dragotina, naj ubije očeta. V četrtek ponoči, ko je oče zaspal, sta se spazila k njemu in sin je jel z železnimi vilami udrihati po očetu, dokler ga ni ubil. Orožniki so sina in mater aretirali.

— **Šestič se je oženil s prvo ženo.** Kmet Stevo Lajković iz Gorja blizu Našice je bil že petkrat oženjen in zdaj se je hotel oženiti šestič. Slučajno je pa naletel na svojo prvo ženo, od katere je bil ločen že 14 let in z njo se je šestič oženil.

— **Za stavo popil literatija in umrl.** Kmet Ivan Bedeniković iz vasi Poredje na Hrvatskem je stavil 150 din, da bo popil literatija. Stavila sta s Stepanom Svečekom. Bedeniković je zganje res popil in sicer v 10 minutah. Ko je pa hotel oditi domov, mu je postalo slabo. Zgrudil se je in čez dve uri je bil mrtev.

— **Požar.** V Savcih pri Sv. Tomažu pri Ormožu je zgorela domačija posestnika Antona Snajderja, zkdža znaša okrog 50.000 Domnevo, da je ogenj zanetil nekdo iz neprevidnosti.

— **Dva poškodovanca.** Delavec Miroslav Kastelic, zaposlen v tovarni »Saturnus« v Mostah, je včeraj padel na cesti s kolesa in si zlomil levo roko. — V bolnico so včeraj prepeljali tudi 48letnega posestnika Janca Gogala z Brezja, ki ga je na poti od maše povozil neki avtomobilist. Gogala ima poškodbe na glavi in po rokah.

Iz Ljubljane

— **Iz Spominjske svečanosti na vojaških grobovih.** Kakor običajno pride tudi letošnja spominjska svečanost Oblastni odbor Udruženja vojnih invalidov, Udruženje rezervnih oficirjev, Zveza vojnih dobrovoljcev, Zveza bivših bojevnikov in Legija koroskih borcev na dan Vseh svetih 1. novembra 1939 ob 16. uri na ljubljanskem pokopališču pri Sv. Križu spominjsko svečanost za padlimi in umrliimi borci iz svetovne vojne in umrliimi vojaški kadrovi. Slavnost se vrši pred spomenikom borca, ki stoji sedaj pred novo vojaško grobnico, katera bo po izgotovitvi pozneje v kratkem otvorena. Spored bo sledeči: 1.) Vojaška rodna otvorila slavnost z žalostinko. 2.) Pevci združenih ljubljanskih zborov zapoje prvo žalostinko. 3.) Vojni kurat g. Marčič bo imel spominjski govor. 4.) Bivši vojni kurat opravi cerkvene obrede in »Reši nas o Gospod«. 5.) Pevci zapoje drugo žalostinko. 6.) Castna palba. 7.) Vojaška godba zaključila slavnost. Vabimo cenj. ljubljansko občinstvo, da se te slavnosti udeleži. Drugi dan 2. novembra ob 9. uri dopoldne pa bo v frančiškanski cerkvi žalna maša v isti namen, h kateri se tudi prosijo udeležbe.

— **Iz Zaradi razburjenja ga je padla kap.** Včeraj so bili reševalci pozvani na igrišče »Ljubljane«, kjer se je odigrala nogometna tekma med »Ljubljano« in osješko »Slavijo«. Enemu izmed gledalcev je postalo v razburjenjem trenutku tako slabo, da je zgrudil. Prvo pomoč mu je nudil slučajno med gledalci navzoči zdravnik dr. Pogačnik ml., ki je ugotovil, da je gledalca zadela kap. Poklicani reševalci so ga odpeljali v bolnico, kjer so ugotovili, da se piše bolnik Gottwald Richard in da je po poklicu tekstilni mojster, star 40 let, doma iz Jarš. Zdravniki so ponesrečenemu nudili vso pomoč, ki pa je ostala brezuspešna. Richard je v bolnici ponoči umrl.

— **Iz Jablana v cvetju.** Zda, ko pokriva tudi že nižje hribe precej debel sneg, so takšni pomladni pojavi, cvetoča jablana, še tem bolj vredni zanimanja. Citatelji nas je opozoril, da je ob državni cesti med St. Vidom in Mednim, na zgornji strani klanca v obcestnem drevoredu začela cveteti jablana. Drevo ima 4 veje in tri veje so se začele lepo razcvetati. Sprehajalci so včeraj v trumah občudovali to igro narave. Upanje je, da cvetja ni uničila ponoči slana.

— **Iz Ime pianista Ignacija Friedmana** je tako slavno, da pomeni njegovo koncertiranje v Ljubljani največji dogodek zadnjih let. Kritiki govore o njem in njegovi neprekosljivi umetniški igri le v največjih izbranih superlativih. Njegova umetnost je nekaj veličastnega. Povsod pomeni njegov nastop izreden dogodek. Zato opozarjamo na edinstveni klavirski večer, ki bo v Ljubljani v ponedeljek 6. novembra ob 20. v veliki Filharmonični dvorani. Predprodaja vstopnic v Knjižarni Glasbene Maticе.

— **Iz Pri akademiji Združenja gled. igralcev in opernega orkestra,** katere namen je gmotno pomagati bolnemu glasbeniku

M. Kogoj in njegovi težko prizadeti družini bodo operni solisti izvajali Kogojeve pesmi, dramski člani nastopili z recitacijami. Operni orkester bo pod vodstvom kap. Neffata odigral dve skladbi, dr. Svara pa bo igral Kogojeve klavirske skladbe. Akademija bo 3. nov. ob 20. uri v operi. Tam je tudi predprodaja vstopnic.

— **Iz Oglejte si bogato zalogo najnovejših pletenin** po ugodnih cenah pri K. Soss. Mestni trg. 490-n

— **Iz Dve lepi izložbi občudujejo** Ljubljanci, ki hodijo po Mestnem trgu mimo mestne elektrarne in pa po Nabrežju 20. septembra mimo trgovine mestne pilarne. Obe mestni poslovni stali sta namreč s prav dobrim okusom aranžirali izložbeno okna za propagando vsesvetke akcije, kjer Ljubljanci vidijo velike in male vence ter sveče vseh treh vrst, ki jih vsesvetka akcija daje v znamenje odkupnin od razkošja na grobovih. Razstavljene so pa tudi kaskadne vseh treh vrst, da dobrotniki spoznajo, kakšne vence in sveče dobe za posamezne nakaznice. Obe poslovni sprejemata tudi odkupnine in izdajata nakaznice, ki dobrotniki z njimi dobe v pisarni vsesvetke akcije v Mahrovi hiši sveče in vence tudi po stojnicah v mestu in pred vsemi ljubljanskimi pokopališči. Počastite rajne z dobrimi deli!

— **Iz Odkupnine od razkošja na grobovih** so prvi poslali za mestne reveže pisarni vsesvetke akcije naslednji dobrotniki: galanterijska trgovina Anton Krisper na Mestnem trgu 220 din; stavbo podjetje A. Terčelj 200 din; selmenopar 220 din; trgovina z dragulji Josip Eberle na Tyrševi cesti 480 din; gradbeno društvo inž. Duklj in drug v Bohoričevi ulici 590 din; ljubljanska kreditna banka 500 din; Vzajemna zavarovalnica 10.000 din; »Slovenia-trans-port«, družba z o. z. 200 din; trdnika Stegel in drug na Celovski c. 108, 200 din; uprava obč. državne bolnišnice 240 din; kamnoseški podjetje Alojzij Vodnik 2000 din; francoski konzulat 500 din; kamnoseško-kiparsko podjetje Franjo Kunovar pri Sv. Križu 200 din; Trboveljska premogokopna družba 1500 din; tovarna »Saturnus« d. d. 500 din; uslužbenici Jugoslovenske tiskarne 300 din. Vrhovni socialni svet objavlja imena prvih dobrotnikov letošnje vsesvetke akcije in jim izreka javno zahvalo, ker so s svojo naglo darežljivostjo dali najlepši zgled ljubljanski javnosti gotovo z željo, da jih tudi druga ljubljanska podjetja, uradi in zavodi posnemajo s čim največjo dobrotljivostjo. Pripomniti še moramo, da so med navedenimi darovalci predvsem dobrotniki, ki stalno podpirajo mestno občino pri socialnem delu in tako prednjačijo s svojim socialnim čutom drugim občanom. Naši dnevniki, ki z vso požrtvovalnostjo podpirajo vsesvetko akcijo in sploh vsa socialna prizadevanja mestne občine, pa nimajo toliko prostora, da bi si jih vsesvetka akcija upala naprositi za objavo večjega števila dobrotnikov, darovalcev in manjših zneskov. Počastite rajne z dobrimi deli!

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Prekllici, izjave beseda Din 1.—, davek posebej.
Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— Din.

HUBERTUS PLASCI

à din 250.—

vse vrste dežnih plaščev, trenčkotov, sukenj, toploga perila itd. nudi po priznani nizkih cenah

PRESKER,

Sv. Petra c. 14.

Male oglase

»Slov. Narod«

sprejema upravo do 9. ure dopoldne

Sveže najfinije norveško

ribje olje

iz lekarne

dr. G. PICCOLIJA

v Ljubljani

se priporoča bledim in slabotnim osebam

KLIŠEJE

END VECRAJNE

JUGOGRAFIKA

SV. PETRA NA PR. 23

POUK

Beseda 50 par, davek posebej.

Najmanjši znesek 8.— Din.

Strojepisni pouk

Večerni tečaj, oddelki od 1/7. do 8. in od 1/8. do 9. zvečer.

Pouk tudi po diktatu. Tečaj od 1 do 4 mesece.

Novi tečaj se prične 2. novembra. Šolnina zelo nizka. Moderna in največja strojeopisnica!

Vpisovanje dnevno do 8. ure zvečer. Christofor učni zavod, Ljubljana, Domobranska c. 15, tel. št. 48-43. 3044

DOPISI

»HOCEM«

dvignite pismo. 3087

SLUŽBE

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— Din.

SOBARICA

ki tudi pere, dobi dobro plačano stalno službo v Ljubljani. — Kavarna Vesel — palača Vzajemne zavarovalnice. 3085

PRODAM

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— Din.

OREHOVA JEDRCA

sortiran trčen med, med v savtovi in medicini kupite najbolje v MEDARNI, Ljubljana, Židovska ul. 6. 46. T.

PREMOG

KOKS · DRVA

nudi

I. POGAČNIK

BOHORICEVA 5 — TEL. 20-59

Postrežba breshebna!

KUPIM

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— Din.

FRIKCIJSKO PRESO

od 100 do 110 mm debeline vretena, s pritiskom 25 do 30.000 kg, kupimo. Brača Fišer, Bačka Topola. 3083

POZOR!

Kupujem in prodajam rabljene čevlje, moške obleke in perilo. KLAVER, Vošnjakova 4. 3086

Makulturni papir

preda

uprava »Slovenskega Naroda«

Ljubljana, Knafljeva ulica št. 5

Potri od nezmerne žalosti sporočamo v svojem in v imenu odsotne sestre Josipine, por. Muffich, da je naš preljubi brat, soprog, svak in stric, gospod

Albin Bevc

glavni univerzitetni arhivar, rez. vojni činovnik III. kl.

danes ob 11. uri dopoldne umri po dolgi in težki bolezni v 45. letu starosti.

Z neomejeno osebno in srčno dobroto nas je vezal v srečnem rodbinskem krogu. Zapustil nas je v globoki tugi, ko je bomo teško prenašali.

Pogreb blagopokojnika bo v ponedeljek 30. oktobra 1939 ob 4. uri popoldne izpred mrtvašnice splošne bolnice na pokopališču k Sv. Križu, kjer ga bomo položili k večnemu počitku v rodbinski grob.

V LJUBLJANI, dne 28. oktobra 1939.

Tončka Bevc, soproga; ing. Ladislav in Josip Bevc, brata

Rodbine: BEVC, GORENC, MUFFICH, SKET, BOGL in AEST.

Ob zaključku razstave bolgarske knjige

Njen uspeh je že v tem, da je v Ljubljani naraslo zanimanje za bolgarsko knjigo

Ljubljana, 30. oktobra. Jutri je zadnji dan razstave bolgarske knjige v dvorani Narodne galerije. Če naj takšne razstave služijo namenu, da si jih ogleda čim več ljudi, ki se tako v najmanj seznanijo s knjigo, je prireditev nedvomno dosegla popoln uspeh. Težko je reči, če je imela pri nas razstava te vrste več obiskovalcev. Tega bi marsikdo ne pričakoval, saj znanje bolgarskega med nami ni posebno razširjeno. Jugoslov. bolgarska liga v Ljubljani sicer prireja leto za leto jezikovne tečaje, vendar tečajniki še niso postali resniški konzumenti bolgarske knjige, četudi jezik že obvladajo vsaj pasivno. V Ljubljani ne morete kupiti nobene bolgarske knjige, da o revijah in knjižnicah ne govorimo. Bolgarskih knjig si ne morete tudi izposoditi v javnih knjižnicah. V imeniku naše največje javne knjižnice najdete med drugim slovanskimi knjigami razen slovenskih in srbohrvaških še češke in ruske knjige; bolgarskih ni. Značilno za naše razmere je, da si v Ljubljani lahko izposodite esperantske, italijanske in angleške knjige, ne pa tudi bolgarskih. Da bi bilo tudi dovolj čitateljev bolgarske literature, ne more nihče dvomiti.

Mnogi obiskovalci so na razstavi popravili, če so knjige napredaj. Marsikdo bi kupil bolgarsko knjigo. Napredaj je bilo samo nekaj izvodov knjig leposlovne vsebine in knjiga risb znanega ilustratorja Beškova. Toda še med temi leposlovnimi knjigami so bili prevodi v bolgarsko, med tem ko bi vsakogar najbolj zanimala originalna bolgarska dela. To je morda v nekem pogledu napaka, da na takšnih razstavah ni tudi napredaj knjig. Kaj pomaga, če se obiskovalci še tako navdušijo nad knjigami, ki jih potem nikdar več ne vidijo. To je le bežno srečanje s knjigami. Sezanje le s platnicami knjig. Glavni namen knjižne razstave bi morda moral biti, da bi ljudje vzljubili knjigo tako, da bi jo tudi kupili. To priateljstvo do tujih knjig je pa samo platonično. Ki je zato tudi le kratko — dokler na razstavo ne pozabiš.

Vendar bo razstava bolgarske knjige dosegla svoj namen, čeprav knjige niso napredaj, ker bo mnogo knjig ostalo v Ljubljani ter bo tvorilo temelj bolgarske knjižnice. Prav zaradi knjižnice ima razstava največji pomen: tako se le občinstvo lahko poučilo, kaj vse mu nudi bolgarske knjige, ki jih bo imela knjižnica. Pravi prijatelji te knjige se bodo radi včlanili v njo, če že niso člani. Že zaradi samih knjig. Vsi ne moremo biti aktivni delavci v literaturi, a potrebni so tudi simpatizerji, prijatelji bolgarske kulture. Knjige nas bodo najbolj vezale z brati Bolgari.

posrednice bodo med nami in njimi, da bomo spoznali bolgarskega duha, lepoto slovanskega jezika in njegovo literarno bogastvo.

Razstava je pa bila tudi koristna v tem pogledu, da smo na nji spoznali, v čem se lahko učimo od Bolgarov. Vse se sicer ne da presaditi. Nedvomno pa bi bilo priporočljivo vsaj poslužiti se dobre metode populariziranja knjig. Tako n. pr. Bolgari v nekem pogledu posnemajo Francoze, ker izdajajo razen lepo opremljenih in bibliofilih knjig v večjih nakladah cene broširane knjige. Tudi za knjige velja, da je tem večja prodaja, čim ceneje je, da je tem večja prodaja, čim ceneje je. Knjuzmetniki knjige, ki kupujejo pretežno vezane knjige, so menda povsod v veliki manjšini. Upajmo, da bo tudi pri nas prej ali slej prodorilo spoznanje: izdajanje drago opremljenih knjig je luksuz ter greh proti narodu, če hkrati ljudem ne nudimo tudi cenejših, a po vsebini kvalitetnih knjig pri nas navadno niso napredaj v cenah izdaj. Mnogi ljudje, ki sicer čitajo, ne poznajo dobrega čtiva in si kvari okus s plehko literaturo. Predvsem s sentimentalnimi zgodbami, ki polnijo nekatere tednike in ilustrirane revije. Ali bi pri nas ne bilo mogoče, kar je v Bolgariji? Zakaj bi tudi pri nas ne izdajali del naših klasikov in ljudskih izdaj. V zvezkih na cenemem papirju? Založnik, ki bi se lotil tega podjetja, bi se ne mogel pritoževati nad malo kupčijo. V dokaz navedemo samo izdajo Prešerna v knjižnicah oblike koledarčka. Prešeren je v kratkem času doživel že drugo izdajo. Te knjižice so sicer po 20 din. a kupčija cvete. Bolgari imajo seveda tudi lepo opremljene izdaje del svojih klasikov. Kdor pač želi kupiti dražjo knjigo trajnejše vrednosti tudi po svoji zunanosti, si jo kupi. Kdor je ne more kupiti, kupi vsaj ceno izdajo to se pravi kupi prav za prav le neno notranjo vrednost, njeno vsebino. Če napiše knjigo sodobni pisatelj, lahko neupravičeno čitatelji kupijo kakor na poskušno broširano knjigo. Če jim je delo všeč, si kdaj pozneje lahko nabavijo dražjo, lepo opremljeno izdajo, kakršna je tudi v okras knjižnice.

Upamo da smo se od razstave bolgarske knjige naučili vsaj nekaj: uspehi te razstave so pa nedvomni. n. pr. že zaradi tega, da je naraslo v Ljubljani zanimanje za bolgarsko knjigo. To je velik uspeh. Kajti zanimanje ne bo tako kmalu uzasnilo, četudi nekaj časa še ne bo napredaj bolgarskih knjig v naših knjižnicah. Morda bodo prav zaradi tega knjigarnari skušali najti vezi z bolgarskimi založniki. Skoraj nerazumljivo je zakaj ni mogoče v Ljubljani ustanoviti slovanske knjižarne.

Klavirski koncert prof. J. Kovačeve

Mala dvorana Filharmonične družbe je bila polna občinstva

Ljubljana, 30. oktobra.

Da smo pridobili za prvi koncert letošnje sezone bolgarsko pianistko prof. Kovačev, je znak, da se naše kulturne vezi vedno bolj krepijo — in prav je tako! Pa

drugače tudi ne more biti, saj je vsaka manifestacija umetniške volje izraz tendenc, ki prihajajo na površje vsepovsod. Ta zavest, da ni dojemanje umetnosti zgolj estetsko uživanje nad uspešnimi kombinacijami materijala, s katerim gradi umetnik ali pa celo, kar pri nas ni tako redek pojav, neko zlobno in škodoželjno iskanje napak, tehničnih nedostatkov in

slučajnih stvari, to prepričanje, da je vse tako početje le v škodo sproščeno in edino mogočemu dojemanju umetnin, ki naj bi ga študij le poglubil, je bilo izhodišče vseh mojih poročil o koncertnih prireditvah, katerih cilj je bil in je še vedno ta, da bi našlo naše občinstvo res ploden odnos do glasbenih prireditev, da ne bi resumiralo svojih vtisov le z raznimi »oh« in »ah«.

Zato smatram spored, izbor skladb, za problem prvega reda. Z izborom skladb izrazi koncertant svoj odnos ne le do glasbe, temveč do življenja samega, z interpretacijo pa odnos do posameznih skladateljev in njihovih del. Reprodukativni umetnik se more izraziti le posredno preko že napisanih skladb, zato mu gotovo ne more biti vseeno kaj igra. Vsa stvar bi šla lepo v redu: reprodukativni umetnik bi se mogel že s sporedom samim pokazati v pravi luči, če ne bi bilo — naše koncertne poslovalnice. Da takoj na tem mestu poudarim svoje prepričanje: bolgarska pianistka je prišla v Ljubljano z namenom, da se pogovori z nami po domače, slovansko. V tem prepričanju me potrjuje tudi stara praksa naše koncertne poslovalnice, ki je pravi mojster v sestavljanju šablonskih sporedov. Tudi današnji rezultat: Mozart, Beethoven, Schumann, Chopin, Vladigerov, Cankov, de Falla, torej trije Nemci, trije Slovani (kot sem pozneje videl, ponižno umaknjeni v drugi rekel bi nereprezentativni del sporeda), in en Spanec, je prav tako znamenje, da je ostala koncertna poslovalnica verna svoji praksi, da je gluha in slepa za čas, v

katerem živimo in da pomaga s takimi sporedi vzdrževati bedasto in nevarno vero v nadmoč in veličino nemškega duha. — Ne, nikakor nimam ničesar proti Mozartu, Beethovnu, Schumannu, ljubim jih, ne bom tega nikjer tajil, a ne morem ljubiti tistih, ki so njihovi »dediči«, ki izrabljajo človečanske napore nemških genijev, (ki se žal ne morejo več braniti) le za to, da v njihovem imenu — da ostanemo v območju kulture — sežigajo knjigo pravih dedičev nemškega duha in »čistišo« galerije in muzeje vseh umetnin, ki presega jo soboslikarske pojme o umetnosti. Če smo nevtralni, ne smemo biti indiferentni! Zlasti pa ne proti slovanski glasbeni tvorbi, ki je v vseh strokah tako bogata, da je z njo mogoče držati opero, simfonične koncerte in komorne večere. Ker pa je avtoriteta zrasla na tistih njih, ki vsega premalo rodijo, se ji radi in s ponosom odrečemo. Zato se raje vprašajmo koliko poznamo francoske, italijanske, španske, angleške glasbene literature? Ali smo že kaj ukrenili, da bi jo pričeli smotno spoznavati? Toliko za uvod v letošnje glasbeno sezono. Priznam, da sem gornje vrstice napisal pred koncertom, mislim da z vso pravico, saj so bile napisane za nas same.

In o koncertu samem? Mala dvorana filharmonične družbe je bila polna, občinstvo je z zanimanjem sledilo igri bolgarske umetnice, ki je dokazala, da ima vse predpogoje za razvoj v suvereno in sproščeno muziciranje. Ima dovolj energije in znanja, da bo mogla premagati občutek nesigurnosti, ki je prišel do izraza pri interpretaciji naše, zapadnjaške glasbe in ima v sebi mnogo elementarne muzikalnosti, ki je prišla v polni meri do učinka v elegantnem »Valčku« Vladigerova, v »Bolgarskih motivih« Cankova, kakor tudi v dveh skladbah, ki jih je morala dodati. Z zanimanjem bomo sledili njeni umetniški poti, z veseljem jo bomo prihodnji sprejeli — led je prebit. Da, led

je bil že s prvimi takti bolgarske glasbe prebit in vupanju, da si bomo prihodnji stali nasproti v nekonvencionalni pozi in v nepriljubljenem duhovnem kontaktu, kličemo na svidenje! Fr. Sturm

Iz Krškega

— Ferjančič Franc 80-letnik. Te dni je slavil v krogu svoje rodbine 80letnico rojstva upokojeni gozdar Franc Ferjančič. Po rodu iz Idrije, se je tudi on zvest družinski tradiciji, posvetil gozdarstvu in je kot tak služboval v Istri, Koroški, na Dolenjskem, Goriškem in Notranjskem. Povsod, kjer je bil, si je pridobil veliko število prijateljev. Svoje otroke je vzgojil v zavedne in napredne Jugoslovane. Ob priliki njegovega jubileja se tudi mi pridružujemo številnim prijateljem in mu kličemo: še na mnoga leta!

— Davica v krškem in brežiškem srezu. V zadnjem času se je v območju obeh srezov močno razpasla davica, predvsem v območju občin Raka in Podsreda, kjer je zahtevala že tri mlada življenja. Krivda leži v tem, da starši čakajo do zadnjega trenutka in šele potem pokličejo zdravnika, ko je po navadi že prepozno. Opozorjamo starše, naj takoj otroke odpremijo v bolnico, čim opazijo znake te nevarne bolezni.

— Prvi sneg. V petek zjutraj smo se kar začudili ko smo videli, da so Gorjanci pokriti s snežno odejo in da ima celo Sremič belo kapo. Po pripovedovanju ljudi ga je zapadlo na Gorjancih precej, dočim je na Sremiču že čez dan skopnel. Baje je padel tudi: prejšnji večer v samem Krškem med dežjem sneg. Upajmo, da to še ne pomeni zimo, saj imajo ljudje še veliko dela na polju.

— Junak noža. Ko se je vračal 20letni Jože Solce zvečer domov iz Podlipa, je bil na poti napaden in je dobil težko rano z

nožem v hrbet. Solce trdi, da ga je ranil Anton Zabkar iz Kršiča. Ranjenca so prepeljali v krško bolnico. Njegovo stanje je precej resno, ker je izgubil precej krvi. — Semkaj so prepeljali tudi brezposelnega rudarja iz Horjul Franca Široka, ki ga je napadla večja družba, ko je šel po poti od Rogaske Slatine. En napadalec, Andrej Kužnar, ga je na vso moč udaril s polenom po rami. Udarce je bil namenjen glavi, a se je Širok še pravočasno umaknil. Tudi njegovo stanje je precej težko.

Radioprogram

Torek, 31. oktobra

7.00: Jutranji pozdrav (plošče) 7.15: Napovedi, poročila. — 7.30: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 11.00: Solaka ura: Proslava Jadranskega dne: petje, deklaracije, razgovor (vodi g. Viktor Pirnat). — 12.00: Sprehod po Balkanu (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. 13.02: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.00: Poročila. — 18.00: Drobni za drobni (plošče). — 18.40: Ideja stvarstva (g. Franc Terseglav). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura: Naloge našega šumarstva (inž. Dimitrije Afanasjev) Bgd. — 19.40: Objave. — 19.50: Deset minut zabave. — 20.00: Koncert balalajke (plošče). — 20.30: Koncert pevskega zbora »Grafike«. — 21.15: O sonatah: predavanje (g. Srečko Koporec) in klavir (gdč. Herta Selfert). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Veseli zvoki (Radijski orkester). Konec ob 23. uri.

PROFESORJI MED SEBOJ

— Klanjam se gospod kolega, že dolgo se nisva videla. Pardon, da ne pozabim vprašati, ali ste bili to VI ali vaš brat, ki je pred tremi meseci umrl? — To sem moral biti jaz, gospod kolega, ker vem čisto dobro, da je moj brat še živ.

Župan mesta Ljubljane naznanja, da je
27. oktobra t. l. umrl član mestnega sveta ljubljanskega,
gospod

Fortunat Lužar
banski šolski nadzornik v pokoju, odlikovan z redom
sv. Save III. stopnje

Za naše šolstvo zaslužnemu pokojniku bo ohranila
Ljubljana trajen in časten spomin.

Lev Vladika:

MOŽ, KI JE UGASNIL SOLNCE

FANTASTIČEN ROMAN

Istočasno in nevede sta delala oba na isti ideji. Pisalni stroj, ki bi mu lahko diktilar. Rybač je žilavo razglabljal problem razdeljevalnih znamenec, odražanja odstavkov in pisanja velikih črk — in priti ni mogel na nič drugega, nego na ročno pritiskanje odgovarjajočih ročice.

Skoraj istočasno s Havlom sta praktično uveljavila to idejo. Samo da je Havel pisal velike črke in drugo z izgovorjavo zvokov, ki jih ni v abecedi. Pisati se je dalo tudi telefonično.

Rybačev izum je bil potisnjen v ozadje. Take reči se v življenju dogajajo. Zal je bil pa Rybač prepričan, da mu je Havel njegovo delo ukradel.

Skrivil je ustne na poseben način, kar ni pomenilo nič dobrega. V najboljšem primeru je pomenilo to, da ne bo tako kmalu pozabil, kaj mu je Havel storil. Čez dve leti je dobil Havel Gevjevo nagrado. Da, to je bil isti Gevy, ki je odkril morilni plin. To je bil mož, ki je imel za seboj že nekaj takih malenkosti, ki so mu bile vrgle več milijard. Umrl je prerano in zapustil na svetu enormno evropsko Gevjevo nagrado za izume.

Rybač ni bil predložen niti kot kandidat. Iz njegovega vida je bilo to očitno brezpravno. In ko je dobil Havel nagrado, je bil sit tega do grla. Takega srečanja ni bil vreden. Napisal je plamteč članek v »Evropske novine«, kjer je jasno dokazoval, da so

te nagrade nemoralne. Zadnjih sedem nagrajencev je spadalo med milijarderje. Zakaj tlačiti denar v žep ljudem, ki so ga že davno zaslužili in sicer pogosto kdove kako, dočim umira pol odstotka ljudi od lakote, kakor ve vsakdo.

Ta članek je bil zares pravičen, nedvomno pravičen — od nagibov, ki so potisnili pisca pero v roke. Toda imel je eno nesrečo, da se je namreč pojavil neprepozno. Izšel je namreč v času, ko je Havel z dobjeno nagrado podvojil lastno premoženje in ustanovil štipendijo za siromašne študente.

To je bil preokret, ki je pomenil za Rybača popoln poraz. Rybač se je znova umaknil v molčestnost. Havela še ni poznal, toda v duhu je sklenil, da ga mora spoznati. Po njegovem mnenju je bil to gotovo žil duh. Usoda je hotela, da sta se razmeroma kmalu seznanila.

Slučajno je bilo to v času, ko je bil Havel na prelomu svoje življenjske poti, takrat, ko je zapustil svojo pisarno in jel tavati vseh skrušen po polju in gozdovih. Takrat je prvič srečal Zdenko.

Bilo je to na meji sredi žitnega polja. Sedela je sklonjena nad cvetom poljskega maka in zahajajoče solnce je razlivalo skozi krave cvetove rdeči odsev na njena lica.

Kakor slika. Simbol mladosti in lepote. Očaran je Havel obstal in iz težkih oblakov glave je padala megla dol. Jasnilo se je.

Kar se je vrvavala in prestrašeno obrnila glavo. — Oprostite — je dejal nato tiho. Njegovo opreženje in žareče oči so govorile najzgovorneje.

Samo štirinajst dni sta hodila skupaj. V dlaneh je imela toliko lepote in toliko uravnovešenega miru, da se je jel zbegniti Havel pomirjati.

Štirinajstega dne sta stopala ob reki po brezovnem drevoredu.

— Moj varuh, — je dejala.

Srečali so se. Havel je pozdravil. Koraki vseh treh so se avtomatično ustavili.

— Jaz sem inženir Havel.

Prišlec se je naenkrat zdrnil in oči so se mu nekam čudno, stekleno zasvetile.

— Rybač, — se je zarežal in šele tedaj mu je podal roko.

Da, to je bil Rybač, Zdenkin varuh. Mož, ki je čakal, kdaj ji bo enainvajset let. Dotlej je imel zelo malo časa in veselja razmišljati o nji; utiti mu ni mogla. Bil je priprčan, da postane njegova žena, ko napoči čas za to.

Mlada je še. Spoznati mora malo svet in uživati mladost.

Rybač je v primeri z njo star. Zlasti po možganih. Več stvari ima v glavi, a oženiti se je samo pripomoček življenja. Za vse bo čas, treba je imeti samo dovolj volje.

Stopala sta skoraj molče drug kraj drugega in bolj iz tega molka, nego iz kratkih besed, ki sta si jih zalučala v obraz, je Havel zaslišal diš smrtnege sovražstva. Zdal pa zdaj je zatonila med njima škripajoča in prestrašena tišina.

Potem je pa jel Rybač govoriti.

To so bila bruna, ne pa besede.

— Morda ni med nama vse dovolj jasno. Zdenka postane nekoč moja žena. Več ni treba praviti...

Dekle med njima je izdihovalo življenje. Bila je bleda in razburjena. To ji je bilo novo. Nobene besede ni našla v svojo obrambo, ni si mogla tako nenadoma vsega pojasniti.

Solnce je zašlo.

Havel je bil vsiljivec. Tu ne odloča njegova volja. Tu odloča srce te dekle, a ona molči.

Havel je razumel to čisto drugače. Stopa pokorno liki orač za plugom, ki obrača kremenene namestu prsti.

Razideta se in Rybač znova nastavi z roko svoj trdi nasmeš.

Jutranja zarja Zdenkinega pogleda se je zdobila liki pohojen cvet.

Naslednjega dne zvečer je prihitela Zdenka k Havlu in od takrat ga ni nikoli več zapustila. Zdal je vojna.

Ali pa je ni. Demon vojne je bil za hip pregnan s pozorišča, pregnal ga je bil Havel.

Na noge... na Havela!

Rybač ni pozabil.

— Zdal je čas... — sikne zlovešče izza njegovih ostrih zob, toda rezanje obraza je nespremenljivo zlo in kamenito kakor polnoč.

Visoka meja se je potegnila utrujeno med polji in dve škodoželjni krtini sta dvignili nad nje svoja temena.

Na poljih je dozorevalo. Za mejo je ležal človek. Herbert Kaum.

Ležal je nepremično že od današnjega opoldna. Oči je imel zaplčene samo v eno smer in zaostrene na kilometer razdalje... Tja, — kjer je bil gradic Krona. Njegovi pogledi so bili nastavljeni leče močnega daljnogleda tako, da so mu na korak približali vse nehanje.